
Belastingrecht

MBA

Drs. Henk Guiljam, Drs. Marco Hoogesteger, Mr. Bart Kusters,
Luc Meerschaert A.A.

Editie 2013

Noordhoff Uitgevers

Belastingrecht MBA 2013

Belastingrecht MBA 2013

Drs. Henk Guiljam

Drs. Marco Hoogesteger

Mr. Bart Kusters

Luc Meerschaert A.A.

Omslagontwerp: G2K, Groningen

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan:
Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB
Groningen, e-mail: info@noordhoff.nl

Deze uitgave is gedrukt op FSC-papier.

0/13

© 2013 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprerecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprerecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl).

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-85172-9
ISBN 978-90-01-83165-3
NUR 826

Woord vooraf

Voor u ligt de achtste druk voor een praktische bestudering van het belastingrecht op MBA-niveau. Deze uitgave is de opvolger van de Kleine Gids voor belastingstudie (1980 tot en met 2005). Aan deze uitgave is meegewerkt door fiscalisten met ervaring in de praktijk en door docenten op fiscaal terrein.

Belastingrecht MBA is afgestemd op het onderdeel belastingrecht van het MBA-examen. Naast de theorie zijn bij elk hoofdstuk vraagstukken opgenomen. Aan het einde van elk deel is een samenvatting opgenomen, wat de student helpt om de hoofdzaken te repeteren.

Bij het boek hoort een examenbundel met daarin proefexamens die steeds aangepast worden aan het actuele regime. Ook is er een website, www.mba.noordhoff.nl, waarop in het onderdeel Belastingwetgeving ruim 500 meerkeuzevragen en de antwoorden op de vragen uit het boek en extra leerstof te vinden zijn, zodat de student zich goed kan voorbereiden op het examen.

Belastingrecht is een complex vakgebied. Het is bovendien voortdurend in beweging. Voor een studie op MBA-niveau is kennis van de structuur van het belastingrecht belangrijk. Studenten moeten door de bomen het bos zien. Een behandeling van de stof waarbij de student in feite door de belastingwet wordt geleid, is volgens ons de beste methode om de structuur van de wetgeving duidelijk te maken. Een en ander wordt toegelicht met aan de praktijk ontleende praktische voorbeelden. Op deze wijze wordt een goede basis gelegd voor de praktijk, maar ook voor verdere studie op dit terrein.

Door onderlinge verwijzingen biedt het boek de gelegenheid dwarsverbanden te leggen. Ook het trefwoordenregister kan hierbij een hulpmiddel zijn, omdat het verwijst naar de verschillende vindplaatsen voor alle in dit boek behandelde belastingen.

In deze editie (achtste druk) zijn de wetswijzigingen die in 2012 door het parlement zijn aangenomen, verwerkt. De voor 2013 geldende wettekst vormt dan ook de basis van het boek. Het boek behandelt na het inleidende deel de materiële heffingswetten, te beginnen met de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting. Daarna komen de door ondernemers af te dragen belastingen aan bod, te weten: de dividendbelasting, de loonbelasting en de omzetbelasting. Afgesloten wordt met een deel over het formele belastingrecht.

Wij wensen alle gebruikers veel succes bij hun studie.

De auteurs
Juni 2013

Inhoud

Lijst van afkortingen 15

Studiewijzer 17

Inleiding belastingrecht 19

Deel 1

Inkomstenbelasting 26

1 Algemene uitgangspunten 29

- 1.1 Wie moet belasting betalen? (art. 1.1 en 1.2 Wet IB) 29
- 1.2 Waarover moet belasting worden betaald? (art. 2.3, 2.4 en 2.7 Wet IB) 31
 - Opgaven 37

2 Belastbaar inkomen uit werk en woning: belangrijkste onderdelen 39

- 2.1 Winst uit onderneming (art. 3.2 t/m 3.79a Wet IB) 39
- 2.2 Belastbaar loon (art. 3.80 t/m 3.87 Wet IB) 97
- 2.3 Belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden (art. 3.90 t/m 3.99b Wet IB) 101
- 2.4 Belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen (art. 3.100 t/m 3.109 Wet IB) 107
- 2.5 Belastbaar inkomen uit eigen woning (art. 3.110 t/m 3.123a Wet IB) 113
 - Opgaven 124

3 Belastbaar inkomen uit werk en woning: overige bepalingen 129

- 3.1 Uitgaven voor inkomensvoorzieningen (art. 3.124 t/m 3.131 Wet IB) 129
- 3.2 Negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen en negatieve persoonsgebonden aftrek (art. 3.132 t/m 3.139 Wet IB) 135
- 3.3 Inkomsten in natura (art. 3.144 Wet IB) 137
- 3.4 Tijdstip van genieten en aftrek (art. 3.146 en 3.147 Wet IB) 138
- 3.5 Verrekening van verliezen (art. 3.148 t/m 3.153 Wet IB) 140
- 3.6 Middeling (art. 3.154 en 3.155 Wet IB) 141
 - Opgaven 144

4 Belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang 148

- 4.1 Wie heeft een aanmerkelijk belang? (art. 4.6 t/m 4.11 Wet IB) 148
- 4.2 Soorten voordelen uit aanmerkelijk belang (art. 4.12 t/m 4.37 Wet IB) 151
- 4.3 Doorschuifregelingen (art. 4.38 t/m 4.42a Wet IB) 156

- 4.4 Tijdstip van genieten van inkomen uit aanmerkelijk belang (art. 4.43 t/m 4.46 Wet IB) 159
- 4.5 Verlies uit aanmerkelijk belang (art. 4.47 t/m 4.53 Wet IB) 159
Opgaven 161

5 Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen 164

- 5.1 Rendementsgrondslag (art. 5.3 en 5.4 Wet IB) 165
- 5.2 Heffingsvrij vermogen (art. 5.5 en 5.6 Wet IB) 165
- 5.3 Vrijstellingen (art. 5.7 t/m 5.12 Wet IB) 166
- 5.4 Groene beleggingen (art. 5.13 en 5.14 Wet IB) 166
- 5.5 Waardering van bezittingen en schulden (art. 5.19 t/m 5.23 Wet IB) 167
Opgaven 167

6 Overige bepalingen 171

- 6.1 Persoonsgebonden aftrek (art. 6.1 t/m 6.40 Wet IB) 171
- 6.2 Nederlands inkomen voor in buitenland wonende belastingplichtigen (art. 7.1 t/m 7.7 Wet IB) 184
- 6.3 Heffingskorting (art. 8.1 t/m 8.20 Wet IB) 191
- 6.4 Manier van heffen (art. 9.1 t/m 9.4 Wet IB) 195
- 6.5 Aanvullende regelingen (art. 10.1 t/m 10.10 Wet IB) 196
Opgaven 198

Samenvatting 201

Deel 2

Vennootschapsbelasting 208

7 Belastingplicht 211

- 7.1 Belangrijke begrippen en uitgangspunten 211
- 7.2 Vestigingsplaats (art. 2 lid 4 Wet Vpb) 213
- 7.3 Binnenlandse belastingplichtigen (art. 2 Wet Vpb) 213
- 7.4 Buitenlandse belastingplichtigen (art. 3 Wet Vpb) 219
- 7.5 Subjectieve vrijstellingen (art. 5, 6 en 6a Wet Vpb) 221
Opgaven 223

8 Voorwerp van belasting 224

- 8.1 Belastbaar bedrag (art. 7 Wet Vpb) 225
- 8.2 Winstbegrip (art. 8 en 8a Wet Vpb) 226
- 8.3 Totaalwinst (art. 3.8 Wet IB) 226
- 8.4 Jaarwinst (art. 3.25 Wet IB) 229
- 8.5 Eindafrekening (art. 15c en 15d Wet Vpb) 233
- 8.6 Vermogensvergelijking 233
- 8.7 Aftrekbare giften (art. 16 Wet Vpb) 250

- 8.8 Voorwerp van vennootschapsbelasting bij buitenlandse
belastingplichtigen (art. 17, 17a en 18 Wet Vpb) 250
- 8.9 Verrekening van verliezen (art. 20 t/m 21a Wet Vpb) 251
Opgaven 254

- 9 Bijzondere leerstukken 258**
 - 9.1 Deelnemingsvrijstelling (art. 13 t/m 13l Wet Vpb) 259
 - 9.2 Bedrijfsfusie (art. 14 Wet Vpb) 268
 - 9.3 Splitsing en juridische fusie (art. 14a en 14b Wet Vpb) 271
 - 9.4 Geruisloze terugkeer uit de nv of bv (art. 14c Wet Vpb) 274
 - 9.5 Fiscale eenheid (art. 15 t/m 15aj Wet Vpb) 276
 - 9.6 Objectvrijstelling vaste inrichting (art. 15e t/m 15j Wet Vpb) 291
Opgaven 293

- 10 Tarief en wijze van heffen 298**
 - 10.1 Tarief (art. 22 t/m 23b Wet Vpb) 298
 - 10.2 Manier van heffen (art. 24 t/m 26 Wet Vpb) 299
 - 10.3 Beleggingsinstellingen (art. 28 Wet Vpb) 300
 - 10.4 Verzekeringsmaatschappijen (art. 29 Wet Vpb) 303
Opgaven 303

- Samenvatting 304**

Deel 3

Dividendbelasting 306

- 11 Verhouding dividendbelasting en andere belastingen 309**
 - 11.1 Samenhang met inkomstenbelasting 309
 - 11.2 Samenhang met vennootschapsbelasting 310
Opgaven 310

- 12 Kenmerken dividendbelasting 311**
 - 12.1 Wie moet belasting betalen? (art. 1 Wet div.bel.) 311
 - 12.2 Waarover moet belasting worden betaald (voorwerp van de belasting)?
(art. 2 t/m 4d Wet div.bel.) 312
 - 12.3 Hoeveel belasting moet worden betaald (tarief)? (art. 5 en 6
Wet div.bel.) 315
Opgaven 316

- 13 Manier van heffen 317**
 - 13.1 Algemene heffingssystematiek (art. 7 t/m 9 Wet div.bel.) 317
 - 13.2 Teruggaaf van dividendbelasting (art. 10 Wet div.bel.) 318
Opgaven 319

- Samenvatting 320**

Deel 4

Loonbelasting 322

14 Belastingplicht 325

- 14.1 Belangrijke begrippen en definities 325
- 14.2 Voor wie moet loonbelasting worden afgedragen? (art. 2 Wet LB) 326
- 14.3 Natuurlijke persoon (belastingplichtige) (art. 2 lid 1 Wet LB) 326
- 14.4 Inhoudingsplichtige (art. 6 t/m 8a Wet LB) 327
- 14.5 Privaatrechtelijke of publiekrechtelijke dienstbetrekking 331
- 14.6 Fictieve dienstbetrekkingen en specifieke regelingen (art. 3 t/m 5b Wet LB) 333
- Opgaven 337

15 Voorwerp van belasting 338

- 15.1 Loon (art. 10 Wet LB) 339
- 15.2 Loon in geld (art. 10 lid 1 Wet LB) 340
- 15.3 Aanspraken op loon (art. 10 lid 2 Wet LB) 341
- 15.4 Excessieve beloningsbestanddelen (art. 10 lid 5, 32bb en 32bc Wet LB) 343
- 15.5 Werkkostenregeling (art. 31a Wet LB) 344
- 15.6 Loon in natura (art. 13 Wet LB) 346
- 15.7 Ter beschikking gestelde auto (art. 13bis Wet LB) 352
- 15.8 Fooien (art. 12 Wet LB) 354
- 15.9 Vrijgestelde vergoedingen en verstrekkingen (art. 11 lid 1 onderdeel a en b Wet LB) 354
- 15.10 Fictief loon aanmerkelijkbelangaandeelhouder (art. 12a Wet LB) 374
- 15.11 Tijdstip waarop loon en fictief loon wordt genoten (art. 13a Wet LB) 375
- 15.12 Pensioenregelingen (art. 18 t/m 19f Wet LB) 375
- 15.13 Opbouw van het loon 376
- Opgaven 378

16 Tarief 381

- 16.1 Belastbaar loon en in te houden belasting (art. 20 Wet LB) 382
- 16.2 Tarieftabellen (art. 20a en 21 Wet LB) 382
- 16.3 Heffingskortingen (art. 21a t/m 23 Wet LB) 383
- 16.4 Peildatum (art. 24 Wet LB) 388
- 16.5 Eerstedagsmelding (art. 28 en 28bis Wet LB) 388
- 16.6 Loonbelasting- en premietabellen (art. 25 Wet LB) 388
- 16.7 Tabellen voor bijzondere beloningen (art. 26 Wet LB) 391
- 16.8 52%-tarief (art. 26b Wet LB) 394
- 16.9 Verhouding loonbelasting met inkomstenbelasting en premies sociale verzekering 394
- Opgaven 396

- 17 Wijze van heffen** 398
- 17.1 Inhouding en afdracht (art. 13a en 27 t/m 27e Wet LB) 398
- 17.2 Verplichtingen inhoudingsplichtige (art. 28 en 28a Wet LB) 400
- 17.3 Verplichtingen werknemer (art. 29 Wet LB) 401
- 17.4 Overige regels loonbelasting 401
 - Opgaven 405

Samenvatting 406

Deel 5

Omzetbelasting 408

18 Btw-heffing en relevante wetgeving 411

- 18.1 Begrip btw-heffing 411
- 18.2 Relevante wetgeving 412
 - Opgaven 414

19 Wie betaalt btw? 415

- 19.1 Ondernemerschap (art. 7 Wet OB) 415
- 19.2 Subsidies 418
- 19.3 Splitsing 418
- 19.4 Buitenlandse ondernemers en vaste inrichting 419
- 19.5 Verlegde heffing (art. 12 Wet OB) 419
 - Opgaven 420

20 Belastbare feiten 422

- 20.1 Levering van goederen (art. 3 en 3a Wet OB) 423
- 20.2 Verrichten van diensten (art. 4 Wet OB) 429
- 20.3 Intracommunautaire verwerving (art. 17a en b en 37c Wet OB) 431
- 20.4 Invoer (art. 18 Wet OB) 433
- 20.5 Uitzondering: geen prestatie bij overdracht onderneming (art. 37d Wet OB) 434
 - Opgaven 435

21 Waar wordt belasting betaald? 436

- 21.1 Uitgangspunt: bestemmingslandbeginsel 436
- 21.2 Plaats van levering (art. 5 t/m 5b Wet OB) 437
- 21.3 Plaats van verrichten van dienst (art. 6 t/m 6j Wet OB) 439
 - Opgaven 441

22 Maatstaf van heffen en tarieven 443

- 22.1 Hoofregel: heffingsmaatstaf is vergoeding (art. 8 Wet OB) 443
- 22.2 Vergoeding bij bijzondere leveringsvormen (art. 3 lid 3 Wet OB) 445
- 22.3 Vergoeding bij bijzondere vormen van diensten (art. 8 lid 7 Wet OB) 446

- 22.4 Bedragen die niet tot de vergoeding behoren (art. 8 lid 5 Wet OB) 447
- 22.5 Bijzondere vorm van verschuldigdheid: vermelding op factuur (art. 37 Wet OB) 450
- 22.6 Teruggaaf bij niet-betaling (art. 29 Wet OB) 450
- 22.7 Tarief (art. 9 Wet OB) 450
Opgaven 452

23 Vrijstellingen 454

- 23.1 Vrijstelling voor onroerende zaken (art. 11 lid 1 onderdeel a en b Wet OB) 455
- 23.2 Overige vrijstellingen (art. 11 lid 1 onderdeel c t/m w Wet OB) 457
Opgaven 458

24 Recht op aftrek 459

- 24.1 Hoofregel: aftrek van voorbelasting bij inkoop voor belaste handelingen (art. 15 lid 1 Wet OB) 459
- 24.2 Uitbreiding recht op aftrek (art. 15 lid 2 Wet OB) 462
- 24.3 Regels bij gemengd gebruik (art. 15 lid 4 en 6 Wet OB) 463
- 24.4 Btw en herziening 466
- 24.5 Uitsluiting aftrek van voorbelasting bij privégebruik (art. 15 lid 5 en art. 16 Wet OB) 468
- 24.6 Buitenlandse ondernemers 469
Opgaven 470

25 Formele aspecten 472

- 25.1 Factuur (art. 35 t/m 35b Wet OB) 472
- 25.2 Aangifte en opgaaf intracommunautaire leveringen (art. 14 en 34 Wet OB) 473
- 25.3 Afracht bij invoer (art. 23 Wet OB) 473
- 25.4 Administratie 474
- 25.5 Fiscaal vertegenwoordiger voor buitenlandse ondernemers (art. 33g Wet OB) 474
- 25.6 Belastingcontroles en dergelijke 475
Opgaven 475

26 Bijzondere regelingen 476

- 26.1 Verwerving van nieuwe vervoermiddelen in Nederland door particulieren (art. 1 onderdeel c, art. 7 lid 6 en art. 15 lid 3 Wet OB) 476
- 26.2 Kleineondernemersregeling (art. 25 Wet OB) 477
- 26.3 Kasstelsel (art. 26 Wet OB) 478
- 26.4 Landbouwregeling (art. 27 Wet OB) 478
- 26.5 Tabaksproducten (art. 28 Wet OB) (vervallen per 1-7-2013) 479
- 26.6 Margeregeling (art. 28b t/m i Wet OB) 479
- 26.7 Reisbureauregeling 479
Opgaven 480

Samenvatting 481

Deel 6

Formeel belastingrecht 484

27 Heffing van belastingen 487

- 27.1 Definities, begrippen en uitgangspunten (art. 1 t/m 4 AWR) 488
- 27.2 Organisatie Belastingdienst (art. 3 AWR) 490
- 27.3 Aanslagen en beschikkingen (art. 5 AWR) 491
- 27.4 Definities partner, algemeen nut beogende instelling enz. (art. 5a t/m 5d AWR) 491
- 27.5 Aangifte (art. 6 t/m 10 AWR) 494
- 27.6 Aanslagbelastingen (art. 9 en 11 t/m 18a AWR) 497
- 27.7 Aangiftebelastingen (art. 19 en 20 AWR) 502
- 27.8 Basisregistratie inkomen en waarde onroerende zaken (art. 21 t/m 21k AWR) 505
- 27.9 Bezwaar en beroep (art. 22j t/m 30 AWR) 505
- 27.10 Belastingrente (art. 30f t/m 30k AWR) 512
- 27.11 Formele regels (art. 41 t/m 67 AWR) 515
- 27.12 Bestuurlijke boeten (art. 67a t/m 67q AWR) 519
Opgaven 523

28 Invordering van belastingen 526

- 28.1 Begrippen en uitgangspunten (art. 1 t/m 7a Inv.) 526
- 28.2 Normale invordering (art. 8 t/m 10 Inv.) 528
- 28.3 Dwanginvordering (art. 11 t/m 20 Inv.) 530
- 28.4 Instrumentarium ontvanger (art. 21 t/m 27 Inv.) 532
- 28.5 Betalingskorting en invorderingsrente (art. 27a t/m 31a Inv.) 533
- 28.6 Aansprakelijkheid (art. 32 t/m 57 Inv.) 534
- 28.7 Verplichtingen ten behoeve van invordering (art. 58 t/m 63a Inv.) 535
Opgaven 535

Samenvatting 537

Over de auteurs 539

Register 541

Lijst van afkortingen

AKW	Algemene Kinderbijslagwet
ANBI	algemeen nut beogende instelling
Anw	Algemene nabestaandenwet
AOW	Algemene Ouderdomswet
Arbo	Arbeidsomstandigheden
Awb	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AWR	Algemene wet inzake rijksbelastingen
B	Beslissingen in belastingzaken; verzameling beslissingen vóór 1953
BBBB	Besluit Bestuurlijke Boeten Belastingdienst
BES	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
BKR	Beeldende-Kunstenaarsregeling
BNB	Beslissingen in Belastingzaken Nederlandse Belastingrechtspraak na 1953
BPM	Belasting voor personenauto's en motorrijwielen
BRK	Belastingregeling voor het Koninkrijk
btw	belasting over de toegevoegde waarde
BUA	Besluit uitsluiting aftrek omzetbelasting 1968
bv	besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid
BW	Burgerlijk Wetboek
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
cv	commanditaire vennootschap
EU	Europese Unie
EVRM	Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden
FIOD	Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst
FOR	fiscale oudedagsreserve
HvJ EG	Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen
lbr	internationaal belastingrecht
Inv.	Invorderingswet 1990
IOAW	Inkomstenregeling voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers
IOAZ	Inkomensregeling voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
nv	naamloze vennootschap
OB	omzetbelasting
SBBI	sociaal belang behartigende instelling
SFB	Sociaal Fonds Bouwnijverheid
Stb.	Staatsblad
Stcrt.	Staatscourant
Tar. Cie	Tariefcommissie
Uitv.besch.	Uitvoeringsbeschikking
Uit.besl.	Uitvoeringsbesluit
Uitv.reg.	Uitvoeringsregeling
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen

V-N	Vakstudie-Nieuws
VA	voorlopige aangifte
vof	vennootschap onder firma
VOV	vrijwillige ouderdomsverzekering
Vpb	vennootschapsbelasting
VUT	vervroegde uittreding
VWEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
WARB	Wet administratieve rechtspraak belastingzaken
WAZ	Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen
Wet Brv	Wet op belastingen van rechtsverkeer
Wet div.bel.	Wet op de dividendbelasting 1965
Wet IB	Wet inkomstenbelasting 2001
Wet LB	Wet op de loonbelasting 1964
Wet OB	Wet op de omzetbelasting 1968
Wet RO	Wet op de rechterlijke organisatie
Wet Vpb	Wet op de vennootschapsbelasting 1969
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WIB	Wet op de internationale bijstandsverlening bij de heffing van belastingen
WKR	Werkkostenregeling
WOB	Wet openbaarheid van bestuur
WOZ	Wet waardering onroerende zaken
WW	Werkloosheidswet
WWB	Wet werk en bijstand
WWV	Wet Werkloosheidsvoorziening
ZVW	Zorgverzekeringswet

Studiewijzer

In dit boek worden de belangrijkste Nederlandse belastingen behandeld. Na een algemene inleiding in het belastingrecht wordt eerst aandacht besteed aan de inkomstenbelasting (deel 1). De belastingheffing bij zowel particulieren als ondernemers komt daarbij aan bod. Als de ondernemer een natuurlijke persoon is, moet hij inkomstenbelasting betalen over de winst. Een ondernemer kan zijn IB-onderneming inbrengen in een bv en daardoor onder de vennootschapsbelasting terechtkomen. De vennootschapsbelasting vormt dan ook het volgende deel (deel 2). In de vennootschapsbelasting geldt in aanvulling op het winstbegrip uit de inkomstenbelasting nog een aantal belangrijke aanvullingen en uitzonderingen. Met name deze extra onderdelen komen aan de orde. Vervolgens komen de andere belastingen waar een ondernemer mee te doen krijgt aan bod. Het volgende deel betreft de dividendbelasting (deel 3). Als een vennootschap de winst na betaling van vennootschapsbelasting wil uitkeren aan de aandeelhouders, moet dividendbelasting worden ingehouden en afgedragen. Over het loon dat aan de werknemers wordt betaald, moet loonbelasting worden ingehouden en afgedragen (deel 4). Over de omzet moet omzetbelasting (deel 5) worden betaald, waarbij de door de ondernemer betaalde omzetbelasting als voorbelasting mag worden teruggevraagd. In deel 6 komt het formele belastingrecht aan de orde.

Bij de delen over de verschillende belastingen is steeds de volgende opbouw te vinden:

- Wat/wie is belast (belastingplicht)?
- Waarover moet belasting worden betaald (voorwerp van de belasting)?
- Hoeveel belasting moet worden betaald (tarief)?
- Hoe moet de belasting worden betaald (wijze van heffing)?

Bij de bestudering van de hoofdstukken is het volgende van belang.

Kernbegrippen: in de marge staan steeds de belangrijkste kernbegrippen aangegeven. In de alinea waarvoor deze begrippen staan, wordt het begrip uitgelegd of verduidelijkt. Het is de bedoeling dat de student deze kernbegrippen na bestudering van het hoofdstuk beheerst.

Voorbeelden: ter verduidelijking van de bedoeling van de wet zijn steeds (cijfer)voorbeelden opgenomen. Deze voorbeelden dienen ervoor om de student te laten toetsen of hij de behandelde leerstof heeft begrepen.

Multiplechoicevragen: het icoon in de marge verwijst de student naar de website www.mba.noordhoff.nl, onderdeel Belastingwetgeving, waarop per onderwerp multiplechoicevragen staan. De student kan tussentijds steeds toetsen of hij de leerstof beheerst.

Opgaven: aan het einde van ieder hoofdstuk zijn opgaven opgenomen waarmee de student kan toetsen of hij de bestudeerde stof kan toepassen op een aan de praktijk ontleende situatie. Zowel studenten als docenten kunnen op de

website www.mba.noordhoff.nl, onderdeel Belastingwetgeving, de uitwerkingen van deze opgaven vinden.

Samenvatting: aan het eind van ieder deel is een samenvatting opgenomen. Naast het maken van de opgaven en de meerkeuzevragen kan dit voor de student bij het repeteren een hulpmiddel zijn om te zien wat de hoofdlijnen zijn van het betreffende hoofdstuk.

Inleiding belastingrecht

De landelijke en lokale overheden hebben voor de uitvoering van hun taken inkomsten nodig. Een van de manieren waarop zij inkomsten kunnen verwerven is door heffingen aan de burgers op te leggen. Er bestaan vele heffingen, zoals belastingen, milieuheffingen en socialeverzekeringspremies. De opbrengst van belastingen is bestemd voor de bekostiging van de overheidsuitgaven, bijvoorbeeld voor justitie en onderwijs. Dit boek behandelt de hoofdlijnen van de belangrijkste belastingen.

Alvorens daartoe over te gaan, geven we een korte inleiding op belastingheffing in het algemeen (1). Daarna stellen we ons de vragen: Waar vinden we het belastingrecht? Staat alles in de wet, of maakt de staatssecretaris zelf naar eigen goeddunken nieuwe regelgeving? (2) Van belang is ook om te weten hoe de Belastingdienst zich heeft georganiseerd (3). En aan de andere kant van de tafel staat een 'leger' van belastingadviseurs die de burgers adviseren. Ook zij hebben hun eigen organisaties (4).

1 Overheidsheffingen

Heffingen

De overheid legt vele heffingen op aan de burger. In de praktijk blijkt deze grote verscheidenheid nogal eens verwarring te geven. We noemen enkele, veel voorkomende heffingen:

- belastingen, te weten rijksbelastingen, provinciale en gemeentelijke belastingen;
- retributies;
- socialeverzekeringspremies;
- milieuheffingen.

Belasting

Een *belasting* is een heffing die:

- naar algemene normen geschiedt;
- juridisch afdwingbaar is;
- dient om middelen te krijgen voor de publieke uitgaven, zonder dat er een individueel aanwijsbare prestatie van de overheid tegenover staat.

Het hoofddoel van de belastingheffing (het fiscale doel) is het krijgen van financiële middelen om de overheidsuitgaven te dekken. Daarnaast streven overheden met belastingen ook niet-fiscale doeleinden na, zoals beïnvloeding van het gedrag van belastingplichtigen en herverdeling van inkomens.

De *opbrengst* van de rijksbelastingen en premies volksverzekeringen bedraagt in 2013 ongeveer €181 miljard, waarvan ongeveer de helft wordt opgebracht door de loonheffing en de omzetbelasting.

2 Belastingrecht

Belastingrecht

In dit onderdeel geven wij aan waar we het belastingrecht kunnen vinden. Het belastingrecht is samengesteld uit verschillende onderdelen, de zogeheten bronnen van het belastingrecht (2.1). Vervolgens bespreken we de opbouw van een wet (2.2).

Bronnen van het belastingrecht

2.1 Bronnen van het belastingrecht

De bronnen van het belastingrecht zijn:

- a de wetgeving;
- b de rechtspraak;
- c de verdragen;
- d de EU-richtlijnen;
- e de pseudowetgeving (tot op zekere hoogte).

Wetgeving

Ad a Wetgeving

De wetgeving bestaat uit:

- wetten (in formele zin), tot stand gekomen in overleg tussen de regering en de Staten-Generaal;
- algemene maatregelen van bestuur, uitgevaardigd door de regering (de Kroon);
- ministeriële regelingen, uitgevaardigd door de minister of staatssecretaris.

Voor het belastingrecht zijn er twee wetten met een algemene strekking die onderwerpen die bij alle belastingen voorkomen, uniform regelen, te weten de Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) en de Invorderingswet 1990 (Inv.).

Verder is er voor iedere belasting een aparte wet, zoals de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB), de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB) en de Wet op de omzetbelasting 1968 (Wet OB).

De algemene maatregelen van bestuur worden ook wel aangeduid als uitvoeringsbesluiten en de ministeriële regelingen als uitvoeringsregelingen. Zo kennen we het Uitvoeringsbesluit loonbelasting en de Uitvoeringsregeling loonbelasting.

Ad b Rechtspraak

Rechtspraak

Sinds 1 januari 2005 vindt ook de rechtspraak voor belastingen plaats in twee instanties. De per die datum doorgevoerde herziening moet het systeem voor belastingzaken in overeenstemming brengen met de algemeen geldende rechtspraktijk die al lang voorziet in behandeling van de zaak in twee feitelijke instanties.

Sinds de herziening zijn alle negentien rechtbanken bevoegd om de belastingzaken van decentrale overheden (zoals waterschappen, provincies en gemeenten) in eerste aanleg te behandelen. Zaken die betrekking hebben op de belastingen van de rijksoverheid worden door een beperkt aantal rechtbanken

(Leeuwarden, Arnhem, Breda, Haarlem en Den Haag) in eerste aanleg behandeld. De rechtbank in Haarlem is bevoegd in zaken die betrekking hebben op douaneaangelegenheden. De rechtbanken beslissen over de vaststelling en waardering van de feiten. Vervolgens worden op deze vastgestelde feiten de rechtsregels toegepast. Als een partij het niet eens is met de vaststelling van de feiten of de toepassing van de rechtsregels, dan is beroep mogelijk bij een van de vier gerechtshoven.

De belastingkamers van de Gerechtshoven Arnhem-Leeuwarden, Den Bosch, Amsterdam en Den Haag zijn belast met het hoger beroep in belastingzaken. Douanezaken in hoger beroep worden alleen door het Gerechtshof Amsterdam behandeld. Ook de gerechtshoven beslissen over de vaststelling en de waardering van de feiten en passen vervolgens de rechtsregels toe op de vastgestelde feiten. Als een partij het niet eens is met de toepassing van de rechtsregels, dan is beroep in cassatie mogelijk bij de Hoge Raad. In cassatie komt alleen de toepassing van de rechtsregels aan de orde; de vaststelling van de feiten is niet vatbaar voor beroep in cassatie.

Naast de rechtspraak van de nationale rechter is ook de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJ EU) in Luxemburg van toenemende betekenis als rechtsbron. Wetgeving in het algemeen (en dus ook wetgeving op het gebied van belastingen) moet in overeenstemming zijn met het Europese recht zoals dat is vastgelegd in EU-Verordeningen, EU-richtlijnen en het EU-verdrag (VWEU). De hoogste rechter in een EU-lidstaat is verplicht zaken die gaan over eventuele strijd met het Europese recht, door middel van het stellen van zogeheten prejudiciële vragen voor te leggen aan het HvJ EU, tenzij de zaak duidelijk is. In dat laatste geval mag worden afgezien van het stellen van de prejudiciële vragen en kan direct een beslissing worden genomen. Lagere rechters zijn niet verplicht zaken voor te leggen aan het HvJ EU, maar mogen dit wel.

Ad c Verdragen

Verdragen

Nederland heeft met een groot aantal landen verdragen gesloten om dubbele belasting te voorkomen. Deze verdragen bakenen de bevoegdheid tot het heffen van belasting af, bijvoorbeeld van elkaars inwoners. Tussen Nederland, Curaçao, Sint Maarten en de BES-eilanden en Aruba is de wederzijdse belastingbevoegdheid niet afgebakend in een verdrag, maar in een rijkswet. Een voorbeeld van een rijkswet is de Belastingregeling voor het Koninkrijk (BRK). De inhoud van een rijkswet is vergelijkbaar met een verdrag. Ook een rijkswet is uiteraard een rechtsbron.

Ad d EU-richtlijnen

EU-richtlijnen

Het EU-verdrag (VWEU) geeft de Europese Commissie de bevoegdheid richtlijnen vast te stellen. EU-richtlijnen zijn opdrachten aan de lidstaten om bepaalde regelingen in hun nationale wetgeving te treffen. Burgers kunnen zich vaak rechtstreeks op deze richtlijnen beroepen.

Ad e Pseudowetgeving

Pseudo-wetgeving

Met pseudowetgeving wordt bedoeld het geheel van ambtelijke voorschriften die de minister (staatssecretaris) aan de Belastingdienst geeft. Wanneer deze

regels met medeweten of goedvinden van de overheid zodanig zijn bekendgemaakt dat ze voor betrokkenen kenbaar en toegankelijk zijn, kan de burger er zich op beroepen.

2.2 Opbouw van een wet

Bij alle belastingen spelen de volgende vragen:

- a Wie moet betalen?
- b Waarover moet worden betaald?
- c Welke tarieven gelden er?
- d Op welke wijze wordt de belasting geheven?

Ad a Wie moet belasting betalen?

Subject

De persoon die aan de belastingheffing is onderworpen, noemen we het *subject*. Zo is bij de inkomstenbelasting het subject een natuurlijke persoon en bij de vennootschapsbelasting een rechtspersoon.

Ad b Waarover moet belasting worden betaald?

Object

De gebeurtenis waarover belasting wordt geheven, noemen we het *object*. Voor de omzetbelasting bijvoorbeeld is het object onder meer de levering van goederen en het verrichten van diensten. Bij de inkomstenbelasting is het belastbaar inkomen het object.

Ad c Welk tarief geldt?

Proportioneel tarief

Progressief tarief

Het verschuldigde belastingbedrag wordt berekend aan de hand van in de belastingwetten opgenomen tarieven. We kennen evenredige of proportioneel tarieven en progressieve tarieven. Een *proportioneel tarief* is een tarief uitgedrukt in een vast percentage, zoals de dividendbelasting (15%). Een *progressief tarief* is een tarief waarbij de belasting, in een percentage uitgedrukt, stijgt. Het schijventarief in box I in de inkomstenbelasting is een progressief tarief: het inkomen wordt in verschillende schijven verdeeld, voor elke opvolgende schijf geldt een hoger percentage.

Ad d Op welke wijze wordt de belasting geheven?

Aanslagbelastingen

Aangiftebelastingen

Naar de manier waarop de belastingschuld kan worden vastgesteld, onderscheiden we aanslagbelastingen en aangiftebelastingen.

Bij *aanslagbelastingen* stelt de Belastingdienst de belastingschuld vast door middel van een aanslag, vaak nadat de belastingplichtige aangifte heeft gedaan. Tot de aanslagbelastingen horen onder meer de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting.

Bij *aangiftebelastingen* rekent de belastingplichtige of inhoudingsplichtige zelf uit hoeveel belasting hij moet betalen. Formeel komt de belastingschuld dan vast te staan door betaling op aangifte. Tot de aangiftebelastingen horen onder meer de omzetbelasting, de loonbelasting en de dividendbelasting.

3 Belastingdienst

Belastingdienst

De Belastingdienst heft de rijksbelastingen. De staatssecretaris van Financiën is politiek verantwoordelijk voor deze dienst. De staatssecretaris wordt ondersteund door ambtenaren van het ministerie van Financiën. Aan het

hoofd van de Belastingdienst staat de Directeur-Generaal Belastingdienst. Ook hij zetelt op het ministerie van Financiën. De douane is onderdeel van de Belastingdienst.

We behandelen hier de organisatiestructuur van de Belastingdienst (3.1), het burgerservicenummer (3.2) en de voorlichtingstaak van de Belastingdienst (3.3).

3.1 *Organisatiestructuur*

Op bestuurlijk niveau is de Belastingdienst in regio's verdeeld. De douane staat organisatorisch los van de rest van de Belastingdienst. De douane heeft een eigen organisatie en is ingedeeld in vier regio's: Noord, West, Rotterdam en Zuid. Voor het overige is de Belastingdienst in dertien regio's verdeeld: Noord, Oost, Randmeren, Rivierenland, Utrecht-Gooi, Amsterdam, Holland Noord, Haaglanden, Holland Midden, Rijnmond, Zuidwest, Oost-Brabant en Limburg.

Binnen de diverse regio's is de organisatie opgesplitst naar doelgroepen: ondernemers en particulieren.

Er werken bij de Belastingdienst ruim 30 000 mensen, van wie ongeveer 5 000 bij de douane.

3.2 *Burgerservicenummer*

Iedere ingezetene staat bij de Belastingdienst geregistreerd onder een burgerservicenummer (tot 1 januari 2007 werd de term sofinummer gebruikt). Het burgerservicenummer wordt ook door andere instanties gebruikt. Zo dient het als registratienummer voor de verzekerde en uitkeringsgerechtigde van de sociale verzekeringen. Ook wordt het gebruikt door gemeentelijke bijstandsorganen. Daardoor is het mogelijk computerbestanden van verschillende instanties met elkaar te vergelijken en eventuele belasting-, socialeverzekerings- of bijstandsfraude op te sporen.

Werkgevers moeten het burgerservicenummer gebruiken in hun loonadministratie.

Het burgerservicenummer wordt toegekend bij de geboorte en enkele weken later medegedeeld aan de ouders. Het burgerservicenummer wordt niet toegekend aan illegaal in Nederland verblijvende vreemdelingen. Wanneer iemand zich vanuit het buitenland in Nederland vestigt, moet deze persoon zijn of haar burgerservicenummer persoonlijk ophalen bij een van de kantoren van de Belastingdienst met een uitgiftebalie voor burgerservicenummers. Dit zijn de kantoren in Alkmaar, Almelo, Amsterdam, Breda, Den Haag, Doetinchem, Eindhoven, Goes, Groningen, Heerlen, Leiden, Leeuwarden, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht en Zwolle. Voor de verkrijging van een burgerservicenummer is identificatie verplicht.

3.3 *Voorlichting*

De Belastingdienst is actief in haar voorlichtingsbeleid. Een belangrijk hulpmiddel in de voorlichting is de (gratis) belastingtelefoon voor algemene vragen. Er is:

- de belastingtelefoon voor particulieren (0800 0543);
- de belastingtelefoon auto (0800 0749);
- de belastingtelefoon Douane (0800 0143).

Voor specifieke vragen kunnen de belastingplichtigen terecht bij het belastingkantoor in hun woonomgeving (zie www.belastingdienst.nl voor het juiste kantoor).

Belastingadviseur

4 Belastingadvieswezen

Het beroep van belastingadviseur of belastingconsulent is niet wettelijk beschermd. Iedereen mag zich belastingadviseur noemen en de belastingaangelegenheden van een ander behandelen.

Sommige belastingadvieskantoren verstrekken uitsluitend belastingadviezen; zij zijn vaak gelieerd met accountantsmaatschappen. Andere kantoren hebben een gemengd karakter; zij verzorgen voor hun cliënten de administratie, de jaarstukken, de belastingaangifte en alles wat daarbij hoort.

Beroepsverenigingen

Er is een aantal beroepsverenigingen. De belangrijkste zijn:

- de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) in Amsterdam;
- het Register Belastingadviseurs (RB) in Culemborg;
- de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA) in 's-Gravenhage;
- de Nederlandse Orde van Administratie- en Belastingdeskundigen (NOAB) in 's-Hertogenbosch.

Veel beroepsverenigingen hebben eigen opleidingen.

Ga naar de website en maak de mc-vragen bij: Inleiding belastingrecht

Opgaven

- 1 Welke elementen bevat de definitie van belastingen?
- 2 Welke van de hierna genoemde heffingen is een belasting, en welke een retributie:
 - griffierecht;
 - motorrijtuigenbelasting;
 - tolgeld;
 - milieuheffing;
 - havengeld;
 - onroerendezaakbelasting?
- 3 Tot welk deel van het recht behoort het belastingrecht?
- 4 Wat zijn de bronnen van het belastingrecht?
- 5 Wat is het subject en het object van de volgende belastingen:
 - vennootschapsbelasting;
 - motorrijtuigenbelasting;
 - overdrachtsbelasting;
 - aanmerkelijkbelangbelasting?

Inkomstenbelasting

1

- 1** **Algemene uitgangspunten** 29
 - 2** **Belastbaar inkomen uit werk en woning:**
 belangrijkste onderdelen 39
 - 3** **Belastbaar inkomen uit werk en woning: overige**
 bepalingen 129
 - 4** **Belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang** 148
 - 5** **Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen** 164
 - 6** **Overige bepalingen** 171
- Samenvatting** 201

Dit deel 1 behandelt de inkomstenbelasting, die is geregeld in de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB). In verband met het grote aantal onderdelen van de inkomstenbelasting is deel 1 verdeeld in zes hoofdstukken. Hoofdstuk 1 behandelt algemene uitgangspunten zoals de belastingplicht en het voorwerp van de belasting voor inwoners van Nederland. Daarnaast gaat hoofdstuk 1 in op een aantal begripsomschrijvingen die voor de inkomstenbelasting van belang zijn. De inkomstenbronnen zijn voor de inkomstenbelasting verdeeld in drie boxen. Hoofdstuk 2 behandelt de belangrijkste onderdelen van de box belastbaar inkomen uit werk en woning, terwijl de overige onderdelen van de box belastbaar inkomen uit werk en woning behandeld worden in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 behandelt de box belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang en hoofdstuk 5 de box belastbaar inkomen uit sparen en beleggen. Hoofdstuk 6 behandelt ten slotte de overige onderdelen van de Wet IB zoals de persoonsgebonden aftrek, de buitenlandse belastingplicht, heffingskortingen, de wijze van heffen en de wijze waarop in de inkomstenbelasting met inflatie wordt rekening gehouden. We sluiten het deel af met een samenvatting.

1

Algemene uitgangspunten

- 1.1** **Wie moet belasting betalen?** (art. 1.1 en 1.2 Wet IB)
- 1.2** **Waarover moet belasting worden betaald?** (art. 2.3, 2.4 en 2.7 Wet IB)

Draagkracht

Men noemt de inkomstenbelasting wel de 'Koningin' onder de belastingen. Niet omdat zij zo veel opbrengt. De opbrengst voor 2012 is geschat op een negatief bedrag. Dit komt doordat de loonbelasting die in een aantal gevallen te hoog is geweest, met de inkomstenbelasting wordt verrekend. Waarom dan toch die benaming? Omdat de inkomstenbelasting de belangrijkste belasting is om belastingheffing naar draagkracht te realiseren. Heffing naar draagkracht wil zeggen dat er wordt uitgegaan van iemands mogelijkheden om financiële lasten te dragen, en daarbij wordt rekening gehouden met zijn persoonlijke omstandigheden. De inkomstenbelasting gaat uit van het *reële ste/ste*, waarbij het werkelijke inkomen in een kalenderjaar wordt belast. Daarbij wordt gekeken naar iemands totale (wereld)inkomen, ongeacht de herkomst van de delen daarvan. Door middel van aftrekposten wordt rekening gehouden met persoonlijke omstandigheden, zoals ziekte, ouderdom, kinderopvang en andere. Het tarief is voor een belangrijk gedeelte progressief. Dit betekent dat mensen met hogere inkomens verhoudingsgewijs meer betalen dan mensen met lagere inkomens.

In dit hoofdstuk wordt aandacht besteed aan de algemene uitgangspunten van de inkomstenbelasting. Aandacht wordt besteed aan wie belastingplichtig zijn voor de inkomstenbelasting en over welke soorten inkomsten inkomstenbelasting wordt geheven. Ook wordt in dit hoofdstuk aandacht besteed aan de betekenis van een aantal belangrijke begrippen.

1.1 **Wie moet belasting betalen?** (art. 1.1 en 1.2 Wet IB)

De inkomstenbelasting wordt alleen geheven van natuurlijke personen (art. 1.1 Wet IB). Er is verschil tussen:

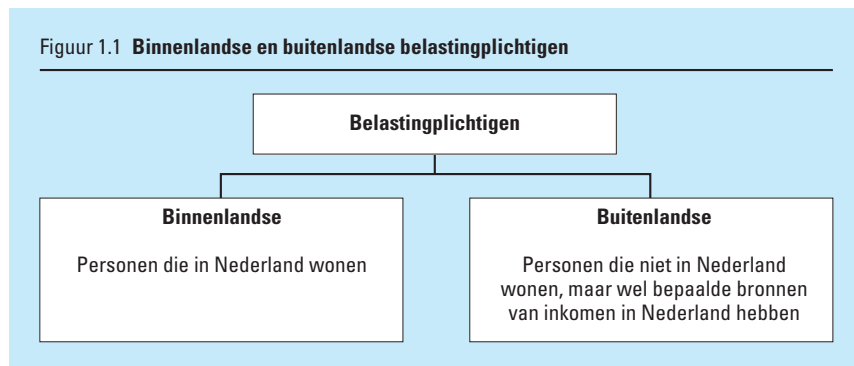
- personen die in Nederland wonen (binnenlandse belastingplichtigen);
- personen die niet in Nederland wonen, maar Nederlandse inkomensbestanddelen hebben (buitenlandse belastingplichtigen).

**Binnenlandse
belastingplicht**

Iedere natuurlijke persoon die in Nederland woont, is belastingplichtig, ongeacht zijn nationaliteit, geslacht of leeftijd en ongeacht of hij inkomen geniet. De *binnenlandse belastingplicht* houdt in dat iemand wordt belast voor zijn totale inkomen, waar ter wereld hij het ook heeft verdiend.

Buitenlandse belastingplichtigen wonen niet in Nederland maar genieten inkomen uit bepaalde Nederlandse bronnen, bijvoorbeeld onroerende zaken.

De indeling van de belastingplichtigen is weergegeven in figuur 1.1.

Voor de inkomstenbelasting wordt iedere belastingplichtige belast naar zijn eigen inkomen. Een uitzondering geldt voor belastbaar inkomen uit sparen en beleggen van kinderen jonger dan 18 jaar. Gezamenlijke inkomensbestanddelen en bestanddelen van de rendementsgrondslag in de box belastbaar inkomen uit sparen en beleggen van de belastingplichtige en zijn partner, kunnen door hen onderling naar believen worden toegedeeld. Elk jaar kan opnieuw een toedeling worden gemaakt. Onder bepaalde voorwaarden worden de gezamenlijke inkomensbestanddelen bij elk van de partners voor de helft in aanmerking genomen. Op sommige plaatsen in de Wet IB, bijvoorbeeld bij de bepaling van de persoonsgebonden aftrek, zijn de partner (subpar. 1.1.1) of de kinderen van de belastingplichtige (subpar. 1.1.2) van belang.

1.1.1 Partner (art. 1.2 Wet IB)

De partner van de belastingplichtige wordt zelfstandig belast voor zijn of haar inkomsten. De basisprincipes voor de hoedanigheid van partner van een belastingplichtige zijn opgenomen in art. 5a AWR (zie par. 27.4). In art. 1.2 Wet IB zijn uitbreidingen en beperkingen van de fiscale partnerregeling opgenomen.

Op grond van art. 1.2 lid 1 Wet IB wordt voor de inkomstenbelasting tevens als partner aangemerkt degene die volgens de gemeentelijke basisadministratie op hetzelfde woonadres staat ingeschreven als de belastingplichtige en:

- uit wiens relatie met de belastingplichtige een kind geboren is (onderdeel a);
- die een kind van de belastingplichtige heeft erkend (onderdeel b);
- die een kind heeft dat door de belastingplichtige is erkend (onderdeel b);

- die aangemeld is als partner voor de pensioenregeling van de belastingplichtige (onderdeel c);
- die samen met de belastingplichtige een woning in eigendom heeft die geldt als hoofdverblijf (onderdeel d);
- waarbij een minderjarig kind van een van beiden op het woonadres staat ingeschreven, met uitzondering van de situatie waarin uit een schriftelijke huurovereenkomst blijkt dat sprake is van een zakelijke huur van de woning van de ander (onderdeel e); en
- de beide personen in het voorafgaande jaar reeds fiscale partners waren (onderdeel f).

Art. 1.2 lid 2 Wet IB bepaalt dat een natuurlijke persoon die voor een gedeelte van het kalenderjaar wordt beschouwd als partner van de belastingplichtige, ook beschouwd wordt als fiscale partner gedurende andere perioden van het kalenderjaar waarbij beide personen in de gemeentelijke basisadministratie op hetzelfde woonadres staan ingeschreven.

Fiscale partner

Een belastingplichtige kan voor de Wet IB maar één partner hebben (art. 1.2 lid 3 Wet IB).

Ongehuwden die als fiscale partners worden beschouwd op grond van hetzij art. 5a AWR, hetzij art. 1.2 Wet IB worden voor wat betreft de bepaling van aanverwantschap gelijkgesteld met gehuwden. Dit is bepaald in art. 1.2 lid 6 Wet IB.

1.1.2 Kinderen

Kinderen

Kinderen zijn zelfstandig belastingplichtig voor hun inkomen, ongeacht hun leeftijd. Dit geldt onverkort voor de volgende inkomenscategorieën:

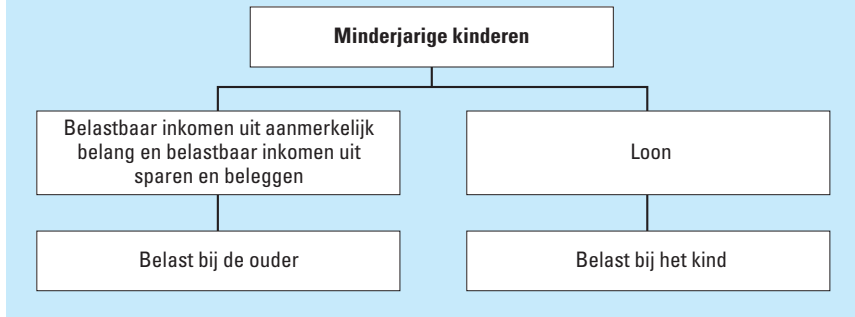
- winst uit onderneming;
- inkomsten uit arbeid;
- inkomsten in de vorm van periodieke uitkeringen.

Ingevolge het privaatrecht hebben minderjarige kinderen niet altijd recht op hun eigen inkomsten. In sommige gevallen komen deze inkomsten toe aan de ouders. Deze hebben dan het wettelijk vruchtgenot. Dit kan bijvoorbeeld betreffen vermogensinkomsten. Voor de belastingheffing worden vermogensinkomsten van minderjarige kinderen altijd belast bij de ouder die het gezag heeft over het kind. Ook belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang wordt altijd belast bij de ouders. De regeling voor vermogens- en arbeidsinkomsten van minderjarige kinderen is samengevat in figuur 1.2.

1.2 Waarover moet belasting worden betaald? (art. 2.3, 2.4 en 2.7 Wet IB)

In deze paragraaf komt aan de orde waarover belasting moet worden betaald. De wet noemt dit het voorwerp van de belasting bij binnenlandse belastingplichtigen (art. 2.3, 2.4 en 2.7 Wet IB).

Figuur 1.2 Vermogens- en arbeidsinkomsten van minderjarige kinderen

Inkomens- theorieën

Eerst komen enkele inkomenstheorieën over het inkomensbegrip in het algemeen aan de orde (subpar. 1.2.1). Daarna behandelen we wat de Wet IB onder inkomen verstaat (subpar. 1.2.2), hoe het boxensysteem werkt (subpar. 1.2.3) en hoe het belastbaar inkomen is opgebouwd (subpar. 1.2.4).

1.2.1 Theorieën over het inkomensbegrip

Wat is nu precies inkomen? Daarover bestaan veel theorieën, zoals de bronnentheorie, de periodiciteitstheorie en de vermogensvergelijkingstheorie. Volgens de *bronnentheorie* is er inkomen wanneer er een bron is waaruit de baten vloeien. Volgens de *periodiciteitstheorie* is er inkomen wanneer de baten regelmatig terugkeren. Volgens de *vermogensvergelijkingstheorie* is inkomen elke vermeerdering van koopkracht. Ook erfenissen en vermogenswinsten vallen hieronder.

Het nadeel van deze theorieën is dat zij op verschillende punten afwijken van wat in het maatschappelijk leven onder inkomen wordt verstaan. Daarom heeft het inkomensbegrip in de inkomstenbelasting een eigen invulling gekregen. Daarbij is nog het meest gebruikgemaakt van de bronnentheorie, maar ook de maatschappelijke opvattingen over inkomen spelen een belangrijke rol.

1.2.2 Bronnen van inkomen

De Wet IB kent zeven bronnen van inkomen die zijn ondergebracht in drie categorieën, de zogeheten boxen. Inkomen uit deze bronnen is belast voor de inkomstenbelasting. Wanneer een bepaalde ontvangst niet onder een van deze bronnen kan worden gebracht, behoeft er geen inkomstenbelasting over te worden betaald. Dit is bijvoorbeeld het geval met een schenking of een erfenis.

De zeven bronnen van inkomen zijn:

- 1 winst uit onderneming;
- 2 belastbaar loon;
- 3 resultaat uit overige werkzaamheden;
- 4 periodieke uitkeringen en verstrekkingen;

Bronnen van inkomen

- 5 eigen woning;
- 6 inkomen uit aanmerkelijk belang;
- 7 inkomen uit sparen en beleggen.

Voor de vraag of er sprake is van een inkomensbron, is rechtspraak ontstaan. Daarbij speelt bijvoorbeeld de vraag of er een bron van inkomen is bij vrienden-diensten, ongevraagde beloningen, opbrengsten van hobby's, voor- en nadelen uit speculatie en dergelijke. Bij de behandeling van de verschillende inkomensbronnen gaan wij hierop in.

1.2.3 Boxensysteem (art. 2.3 Wet IB)

Boxensysteem

De Wet IB heeft in art. 2.3 de verschillende inkomensbronnen ingedeeld in drie boxen:

- 1 box I: belastbaar inkomen uit werk en woning;
- 2 box II: belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang;
- 3 box III: belastbaar inkomen uit sparen en beleggen.

Deze boxen kennen elk een eigen tariefstructuur.

Ad 1 Box I: belastbaar inkomen uit werk en woning

Box I

De belangrijkste box is de box belastbaar inkomen uit werk en woning (art. 3.1 t/m 3.157 Wet IB) (ook wel box I genoemd). De inkomsten die in deze box vallen zijn:

- winst uit onderneming;
- belastbaar loon;
- resultaat uit overige werkzaamheden;
- periodieke uitkeringen en verstrekkingen;
- eigen woning.

De box belastbaar inkomen uit werk en woning kent progressieve belastingtarieven met een maximumtarief van 52% (art. 2.10 Wet IB). In tabel 1.1 zijn de belastingtarieven in de box belastbaar inkomen uit werk en woning opgenomen. In de eerste twee schijven worden naast inkomstenbelasting ook premies volksverzekeringen geheven van 31,15%. Personen die in 2013 ouder zijn dan de AOW-gerechtigde leeftijd, zijn 13,25% aan premies volksverzekeringen verschuldigd.

Ad 2 Box II: belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang

Box II

De box belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang (box II) omvat inkomsten uit aandelen of winstbewijzen die een aanmerkelijk belang vormen, verminderd met de aftrekbare kosten (dit noemt men ook wel de reguliere voordelen) en de voordelen die worden behaald met de vervreemding van aandelen of winstbewijzen die tot een aanmerkelijk belang behoren (ook wel vervreemdingsvoordelen genoemd). Het tarief in deze box bedraagt 25%.

Tabel 1.1 **Belastingtarieven box belastbaar inkomen uit werk en woning**

Belastbaar inkomen uit werk en woning is meer dan	maar niet meer dan	Belastingtarief	Tarief premies volksverzekeringen	Totale heffing
<i>Jonger dan de AOW-gerechtigde leeftijd</i>				
–	€ 19.645	5,85%	31,15%	37 %
€ 19.645	€ 33.363	10,85%	31,15%	42 %
€ 33.363	€ 55.991	42 %	0	42 %
€ 55.991	–	52 %	0	52 %
<i>Ouder dan de AOW-gerechtigde leeftijd</i>				
<i>Geboren na 1 januari 1946</i>				
–	€ 19.645	5,85%	13,25%	19,1 %
€ 19.645	€ 33.363	10,85%	13,25%	24,1 %
€ 33.363	€ 55.991	42 %	0	42 %
€ 55.991	–	52 %	0	52 %
<i>Geboren voor 1 januari 1946</i>				
–	€ 19.645	5,85%	13,25%	19,1 %
€ 19.645	€ 33.555	10,85%	13,25%	24,1 %
€ 33.555	€ 55.991	42 %	0	42 %
€ 55.991	–	52 %	0	52 %

Box III*Ad 3 Box III: belastbaar inkomen uit sparen en beleggen*

De box belastbaar inkomen uit sparen en beleggen (box III) regelt de belastingheffing op inkomsten uit vermogen. De omvang van de inkomsten wordt forfaitair vastgesteld door een percentage te nemen van het gemiddeld in een jaar aanwezige vermogen in inkomstengenererende activa verminderd met de aanwezige schulden (de zogeheten rendementsgrondslag). Het forfaitaire rendement bedraagt 4% en het tarief waartegen de inkomsten worden belast bedraagt 30% (art. 2.13 Wet IB).

Samenvattend kan worden gesteld dat de boxen belastbaar inkomen uit werk en woning en belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang in beginsel uitgaan van reële inkomsten terwijl de box belastbaar inkomen uit sparen en beleggen wordt gekenmerkt door een forfaitaire bepaling van het inkomen.

De volgorde die de wet aanhoudt, is beslissend. Dit betekent dat box I vóór de boxen II en III gaat. Binnen een box is de volgorde van de afdelingen beslissend. In box I gaat dus winst uit onderneming vóór belastbaar loon en resultaat uit overige werkzaamheden. Inkomensbestanddelen die in box I thuishoren, komen niet meer bij de boxen II en III aan de orde; ook niet wanneer zij in box I zijn vrijgesteld.

1.2.4 Opbouw belastbaar inkomen

Belastbaar inkomen

De binnenlandse belastingplichtigen worden in de belasting betrokken voor hun totale inkomen, waar ter wereld ook verkregen. De maatstaf van heffing is: het belastbaar inkomen. Dit belastbaar inkomen wordt als volgt opgebouwd.

Bron- of boxgebonden aftrekposten

Eerst wordt het belastbaar inkomen van de drie boxen berekend. De box belastbaar inkomen uit werk en woning bevat naast de hiervoor genoemde inkomsten ook een aantal aftrekposten, zoals de ondernemersaftrek, de oudedagsreserve en de (negatieve) uitgaven voor oudedagsvoorzieningen. Behalve deze bron- of boxgebonden aftrekposten zijn er in de Wet IB ook aftrekposten die rekening houden met de persoonlijke of gezinssituatie van de belastingplichtige. Hierbij moet worden gedacht aan uitgaven voor onderhoudsverplichtingen (bijvoorbeeld aan de ex-echtgenoot betaalde alimentatie), buitengewone uitgaven (voor bijvoorbeeld ziekte, invaliditeit, ouderdom en adoptie), weekenduitgaven voor gehandicapte kinderen, scholingsuitgaven, uitgaven voor monumentenpanden en aftrekbare giften. Deze uitgaven leiden tot de zogeheten persoonsgebonden aftrek. Deze persoonsgebonden aftrek wordt allereerst afgezet tegen de inkomsten in box I. Wanneer de voordelen in box I onvoldoende zijn, kan de persoonsgebonden aftrek in aanmerking worden genomen bij het belastbaar inkomen in box III en ten slotte bij box II. (NB De inkomstenbelasting die in een box verschuldigd is, wordt berekend nadat voor zover mogelijk met de persoonsgebonden aftrek rekening is gehouden.)

Persoonsgebonden aftrek

Vervolgens moeten de bedragen van de in de verschillende boxen verschuldigde inkomstenbelasting bij elkaar worden opgeteld. Op de som van de in de verschillende boxen verschuldigde inkomstenbelasting wordt de heffingskorting in mindering gebracht. Ten slotte worden nog voorheffingen (bijvoorbeeld loonbelasting en dividendbelasting) verrekend.

Heffingskorting Voorheffingen

De opbouw van het belastbaar inkomen en de berekening van de verschuldigde inkomstenbelasting zijn weergegeven in figuur 1.3.

Verzamelinkomen

Op verschillende plaatsen in de wet (bijvoorbeeld bij de persoonsgebonden aftrek) wordt het begrip verzamelinkomen gebruikt. Het begrip verzamelinkomen is gedefinieerd in art. 2.18 Wet IB. *Verzamelinkomen* is de som van:

- inkomen uit werk en woning (dit is het belastbaar inkomen uit werk en woning zonder rekening te houden met de te verrekenen verliezen);
- inkomen uit aanmerkelijk belang (dit is het belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang zonder rekening te houden met te verrekenen verliezen);
- belastbaar inkomen uit sparen en beleggen, verminderd met te conserveren inkomsten.

Meewerkaftrek

Voor de situatie waarin iemand meewerkt in de onderneming van zijn partner, is de hoofdregel als volgt. De winst wordt volledig belast bij de partner die de onderneming drijft (de ondernemer). De ondernemer mag een beloning voor de meewerkende partner niet van zijn winst aftrekken. Wel mag hij daarvan een forfaitair bepaald bedrag aftrekken, de *meewerkaftrek*. De meewerkaftrek wordt berekend als een percentage van de winst en is een aftrekpost op de winst. Voor de meewerkende partner is de beloning onbelast.

Figuur 1.3 Opbouw belastbaar inkomen en berekening verschuldigde inkomstenbelasting

<i>Box I</i>		
Winst uit onderneming	€ ...	
Belastbaar loon	- ...	
Resultaat uit overige werkzaamheden	- ...	
Periodieke uitkeringen en verstrekkingen	- ...	
Inkomsten uit de eigen woning	- ...	
Negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen	- ...	
Negatieve persoonsgebonden aftrek	- ...	
	+ _____	
	€ ...	
Af: uitgaven voor inkomensvoorzieningen	€ ...	
persoonsgebonden aftrek	- ...	
aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld	- ...	
	+ _____	
	- ...	
	- _____	
Belastbaar inkomen uit werk en woning		€ ...
Belasting over belastbaar inkomen uit werk en woning		€ a
 <i>Box II</i>		
Reguliere voordelen	€ ...	
Vervreemdingsvoordelen	- ...	
	+ _____	
	€ ...	
Af: persoonsgebonden aftrek	- ...	
	- _____	
Belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang		- ...
Belasting over belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang		€ b
 <i>Box III</i>		
Voordelen uit sparen en beleggen	€ ...	
Af: persoonsgebonden aftrek	- ...	
	- _____	
Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen		- ...
Belasting over belastbaar inkomen uit sparen en beleggen		€ c
		+ _____
		€ ...
Af: heffingskortingen	- ...	
	- _____	
Verschuldigde inkomstenbelasting		€ ...

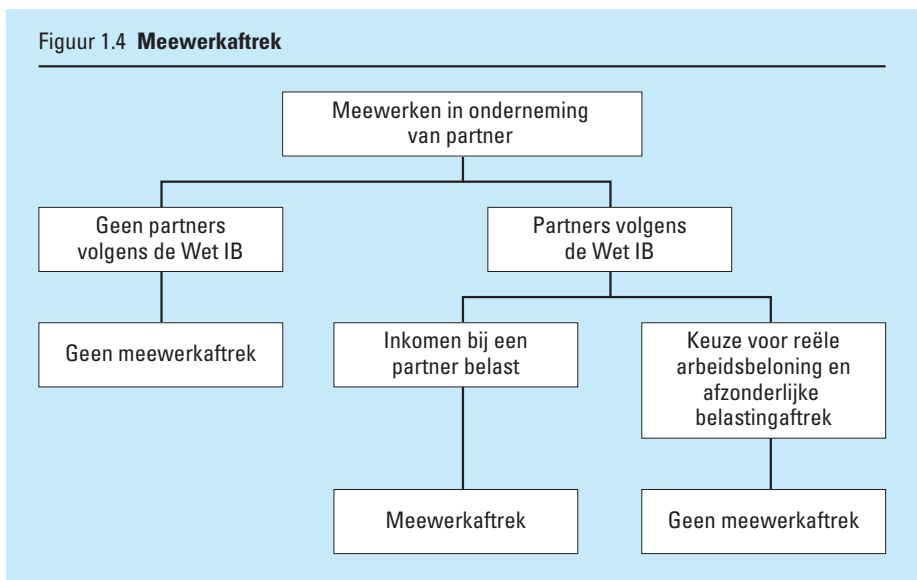
Partners kunnen ook kiezen voor een regeling waarin de meewerkende partner voor de *beloning zelfstandig belast* wordt. De partners moeten dan schriftelijk overeenkomen dat de meewerkende partner een reële beloning krijgt voor het verrichte werk. Zij moeten ook de aard en omvang van het werk en de hoogte en uitbetaling van de beloning vastleggen. De beloning moet minimaal €5.000 zijn, wil deze vergoeding in aftrek op de winst kunnen worden gebracht (art. 3.16 Wet IB).

Om in aanmerking te komen voor deze regeling, moeten de partners samen een verzoek indienen bij de aangiften. Zij mogen jaarlijks kiezen voor zelfstandige belastingheffing of voor de meewerkaf trek. Ook als zij niet kiezen voor zelfstandige belastingheffing, kan de schriftelijke overeenkomst tot uitbetaling van een reële beloning gewoon blijven doorlopen.

Voor partners die niet voldoen aan de partnerregeling uit de Wet IB geldt dat de ondernemer geen recht heeft op de meewerkaf trek. Bij de winstberekening mag hij wel de reële beloning aan de 'partner' in aftrek brengen. Deze beloning is bij die 'partner' belast.

De regeling voor meewerkaf trek is schematisch weergegeven in figuur 1.4.

Figuur 1.4 Meewerkaf trek

Ga naar de website en maak de mc-vragen bij: §1.1 t/m §1.2.4

Opgaven

- 1.1 Geef aan of de volgende personen subjectief belastingplichtig zijn voor de inkomstenbelasting.
- De heer Slothouder te Wassenaar met een inkomen van €100.000.
 - Mevrouw Günter te Berlijn, met uitsluitend loon uit dienstbetrekking (€15.000) bij een Berlijns bedrijf.
 - Versteeg BV te Amsterdam met een winst van €40.000.
 - De heer Severin te Parijs, die zijn vakantiebungalow op de Veluwe (Nederland) gedurende veertig weken per jaar à €300 per week verhuurt.
 - De 12-jarige Pietje Jensma te Leeuwarden. Pietje ontvangt alleen zakgeld.

- f** De firma Van Mierlo en Zonen te Utrecht. De firma leed het afgelopen jaar een verlies van €60.000. Ieder van de drie firmanten droeg €20.000 van dit verlies.
- g** Mevrouw Scheurs te Baarn, die op huwelijkse voorwaarden is getrouwd met de heer Pronk. Mevrouw Scheurs bezit een riante villa te Baarn, waarin het echtpaar Pronk-Scheurs woont. Zij heeft geen inkomen.
- h** Mevrouw Gitsels te Apeldoorn. Zij heeft geen inkomen.

- 1.2** Wat is het tijdvak waarover de inkomstenbelasting wordt geheven?
- 1.3** Welke bronnen van inkomen zijn er?
- 1.4** C.M. van Tol te Maastricht deelt u mede dat hij de volgende netto-inkomensbestanddelen heeft genoten:
- aandeel in de winst uit een in Nederland gevestigde firma: €15.000;
 - aandeel in de winst uit een in België gevestigde onderneming: €10.000;
 - loon uit een Duitse dienstbetrekking: €20.000;
 - dividenden uit Duitse aandelen: €2.000;
 - rente uit Canadese hypotheek: €7.500;
 - opbrengst eigen woning te Maastricht: neg. €5.000;
 - huuropbrengsten van een in België gelegen flat: €2.400.
- a** Welke van bovenstaande inkomensbestanddelen zijn onderworpen aan de Nederlandse inkomstenbelasting?
- b** Bereken het bedrag dat als inkomen uit werk en woning onderworpen is aan de Nederlandse inkomstenbelasting, waarbij de ondernemersaftrek buiten beschouwing kan worden gelaten.
- 1.5** S. Span, gehuwd, twee kinderen (een dochter van 7 jaar en een zoon van 5 jaar) woont en werkt te Utrecht. Hij heeft een belastbaar inkomen uit werk en woning van €78.500. Zijn vrouw heeft geen inkomsten. Aan loonheffing is ingehouden €7.500, aan dividendbelasting €800. Span heeft een voorlopige aanslag inkomstenbelasting ontvangen van €1.300. NB Bij de beantwoording van a en b kunt u de heffingskorting buiten beschouwing laten.
- a** Bereken de verschuldigde inkomstenbelasting.
- b** Hoe hoog is de aanslag?
- c** Wat moet Span per saldo betalen c.q. welk bedrag krijgt Span per saldo terug?